

Mødet den 18de Mai.

Hr. Prof. *Westergaard* meddelte følgende Bemærkninger om Buddhas Dødsaar og nogle andre Tidspunkter i Indiens ældre Historie.

Hvorvel Buddhismen, der er udgaaet fra Indien, har vundet en meget stor Udbredelse hos Østasiens talrige Folkefærd og har fremkaldt en meget omfangsrig Literatur, hersker der dog den største Uvished med Hensyn til Religionstifterens Levetid og Dødsaar, da vi træffe de mest forskellige Angivelser i de forskellige Kilder. Fra det brahmanske Indien kan ingen Oplysning ventes, da det ikke besidder nogen Historie, og udenfor Mythe- og Sagnkredsen kun har bevaret om store Begivenheder og mærkelige Mænd enkelte Minder, som dog ogsaa tit have antaget Sagnets og Eventyrets Karakter. Buddhismen havde vel en stor Betydning for Brahmaskasten, da den, uden at bestride Kastens Ret til at indtage den første Plads i Samfundet, dog truede med at tilintetgjøre netop denne dens Overvægt, ved at hæve dens Eneret til at være Troens Bevarer og de øvrige Kastets Lærer, eftersom Buddha havde dannet en egen Lærer- og Præstestand, der stod aaben for alle og hvori enhver, selv af den laveste Kaste, kunde opnaae den højeste Stilling ved sin Fromhed og ved sine personlige Fortjenester og Dygtighed. Men Buddhismen blev først farlig for Brahmaskasten længe efter Buddhas Død, da den vandt en stor Fremgang, da mægtige Konger optraadte som dens Bekjendere og fremmede dens Udbredelse. Den brahmanske Literatur har derfor vel bevaret enkelte Minder om saadanne Fyrster og om Buddhas Samtid, som ogsaa om den langvarige Kamp mod Buddhismen, der endte med dens fuldstændige Udryddelse paa hele Forindiens Fastland; men om det bestemte Tidspunkt for Buddhismens Begyndelse haves ingen Vished. Det er en rent vilkaarlig Antagelse af Brahmanerne,

naar de efter det chronologiske System, som i en sen Tid har udviklet sig hos dem, ifølge hvilket deres hellige Sagnhistorie afsluttedes med den foregaaende, den tredie Verdensalder eller med Aar 3101 f. Chr., hvormed den nuværende eller fjerde antoges at begynde, satte Buddhas Dødsaar til 2100 Aar derefter. Denne Uvished er gammel i Indien; thi da den chinesiske Pilegrim Hjung-thsan omkring Aaret 630 e. Chr. besøgte Buddhismens hellige Steder i Indien, søgte han forgæves Oplysning om Buddhas Dødsaar; idet nogle angave for ham, at der siden det Tidspunkt indtil da var henrundet 1500 Aar, andre troede 1200, og atter andre mente kun imellem 900 og 1000 Aar; saa at der altsaa der var en Forskjel i Tidsangivelsen af en 600 Aar.

Udenfor Indien have vi i Tibet et aldeles buddhistisk Land, opfyldt med buddhistiske Klostre og Præster, hvor det anerkjendte Overhoved for den nordlige Kirke nu har sit Opholdssted. Tibet er fuld af buddhistisk Lærdom og har en særdeles omfangsrig Literatur; og om end Buddhismen er der indført fra Indien i en senere Tid, saa er dog denne Literatur af større Betydning, da den for største Delen bestaaer af Oversættelser af ældre i Indien forfattede Værker, hvoraf nogle ere gjenfundne i Nepal. Fra den Kant have vi derimod ikke nogen almindelig Angivelse af Buddhas Dødsaar, men derimod 14 forskjellige, der gaae fra 2422 til 546 (eller 544) f. Chr. Denne store Mangfoldighed røber klart Manglen paa Vished, og viser, at man i Tibet under Forsøgene paa at finde Sandheden i denne Henseende har, ligesom i Indien i den senere Tid, manglet virkelige historiske Kilder eller ikke forstaaet at benytte dem, og derfor været henvist til paa Sagn og Legender at bygge vilkaarlige Antagelser, hvortil man da har føiet en enkelt Angivelse (546 eller 544), der andensteds fra er kommen dertil.

Af større Betydning synes Chinesernes Angivelse at være; da de antages at have en virkelig Historie, som tillægges en meget høj Grad af Troværdighed og Nøjagtighed, og som derhos gaaer meget langt tilbage i Tiden og i hver Fald meget

tidlig er bragt i System. Imidlertid er her ogsaa om Buddhas Dødsaar flere Angivelser, som dog dreje sig omkring 950 f. Chr., der er den almindeligste, hvorhos der nævnes den samtidige chinesiske Kejsers Regjeringsaar, i hvilket det indtraf. Fremdeles haves fra China en Fortegnelse over 33 buddhistiske Patriarker eller Kirkeoverhoveder fra Buddhas Død 950 f. Chr. og indtil 713 efter Chr., hvoraf de første 27 opholdt sig udenfor China, og den 28de drog fra Indien til China, hvor han døde ligesom hans fem Efterfølgere; og til denne Fortegnelse er der hyppig ligeledes tilføjet Angivelse af de samtidige chinesiske Kejseres Regjeringsaar. Denne Fortegnelse savner imidlertid al historisk Troværdighed*); den er rimeligvis først forfattet længe efter 713, og hører til de mange Forsøg, der ere gjorte paa at danne en virkelig Historie med nøjagtige Tidsangivelser ud af Myther og Sagn, Legender og Eventyr. Hin Angivelse af 950 som Buddhas Dødsaar grunder sig øjensynlig paa en i China bevaret og naturligvis ogsaa der opstaaet Forudsigelse af Buddha selv, at hans Lære vilde blive indført i China 1000 Aar efter hans Død. Da nu efter chinesiske Beretninger de første Missionærer kom til China Aar 39 e. Chr., og en Snes Aar derefter Kejseren sluttede sig til denne Lære, maatte som Følge deraf Buddhas Dødsaar være indtruffet 1000 Aar forinden, og det var da let at finde den da herskende Kejsers tilsvarende Regjeringsaar efter det chronologiske System.

Medens der saaledes i den nordlige Kirke hersker en almindelig Uoverensstemmelse i Angivelsen af Buddhas Dødsaar, findes der en fuldstændig Enighed i den sydlige Kirke, i Bagindien og Ceylon, hvor dette Tidspunkt sættes til Mai 543 f. Chr. Enigheden her har imidlertid ikke saa meget at betyde; thi i Bagindien har man modtaget dette Aar, som overhovedet alt, hvad man veed om Indiens gamle Historie, tilligemed Buddhismen

*) Hvad Chr. Lassen tilstrækkelig har godtgjort i sin Indische Alterthumskunde II. S. 87 flg.

fra Ceylon, hvor Buddhas Lære har været den herskende Religion fra dens Indførelse der indtil vore Dage, og det er der, at vi maae søge Oplysning om de Grunde, hvorpaa denne Angivelse kan antages at hvile. Da man meget tidlig kom bort fra at ville tillægge Indiens Historie en chinesisk eller ægyptisk Alder, og da det stillede sig klart, at Buddhas Dødsaar, om end ungt i Indiens Historie, dog var det ældste Tidspunkt, der i det mindste omtrentlig kunde bestemmes, har man almindelig sluttet sig til den singalesiske Angivelse med større Beredvillighed, end man under andre Omstændigheder vilde have gjort, og man har søgt en Støtte for denne Angivelses Rigtighed i den Omstændighed, at hint Aar 543 f. Chr. har fundet en praktisk Anvendelse, da det er Udgangspunktet for den singalesiske, endnu brugelige Tidsregning. Denne Omstændighed vilde unægtelig afgive et afgjørende Bevis for Udgangspunktets Rigtighed, hvis man i Virkeligheden havde begyndt lige fra Buddhas Død at tælle Aarene derfra og var vedblevet uafbrudt dermed. Men dersom dette ikke er Tilfældet, dersom Tidsregningen først senere er indrettet, saaledes at man altsaa ene ved historiske Undersøgelser og chronologiske Beregninger har kunnet naae op til Udgangspunktet, afgiver selve Tidsregningens Brug intet Bevis for dettes ubetingede Rigtighed, men viser blot, at man paa den Tid, da Tidsregningen indrettedes, antog det for at være det rigtige eller i al Fald det sandsynligste. Vi behøve blot i denne Henseende at see hen til vor Tidsregning, hvis Begyndelsesaar ikke falder sammen med Frelserens Fødselsaar, hvorfra den dog skulde udgaae. *) Om nu end, som det synes, Buddhisterne virkelig have begyndt at tælle Aarene fra Buddhas Bortgang, saa have de dog snart ophørt dermed, og den singalesiske Tidsregning lider af saadanne Mangler, at det ikke kan være andet, end at den maa grunde sig paa senere Beregninger, og vi kunne tildels ogsaa paavise enkelte Størrelser, ved hvis Sammenlæg-

*) Som alt udhævet af M. Müller i *Ancient Sanscrit literature*, S. 264.

ning man er kommet til det Resultat, at Buddhas Dødsaar var 543 f. Chr. (eller nu for 2403 Aar siden).

Buddhismen vandt strax efter sin første Forkyndelse paa Ceylon en stor Udbredelse der, og dens nye Bekjenderes Fromhed byggede der mange Klostre (vihára), hvis Munke, navnlig i to Klostre ved Anurádhapura, Øens gamle Hovedstad, synes alt fra tidlig Tid af ogsaa at have syslet med Øens Historie, især forsaavidt den angik Kirken, og vi have derfra i denne Retning enkelte Værker, der dog nu ere yderst sjældne paa Ceylon. Det ældste er *Dípavansa*, der slutter med *Mahásenas Død* (ansat til 844 Aar efter Buddha), hvoraf kun enkelte Uddrag ere offentliggjorte. Det er skrevet paa Páli i bunden Stil, og er ældre end den udgivne *Mahávansa*, men dets Affattelsestid er ubekjendt, ligesom dets Forfatter; dog er det højst sandsynligt det samme som eller nærbeslægtet med den ogsaa paa Páli affattede *Mahávansa* fra *Uttara-vihára* ved *Anurádhapura*, som Forf. af den udgivne *Mahávansa* kjendte og benyttede tilligemed en Singalesisk Fortolkning.*) Denne Forf. hed *Mahánáma* og var efter sin egen Angivelse en Geistlig, Klosterbroder i *Mahávihára* ligeledes ved *Anurádhapura*, og han var en Morbroder til Kong *Dhátusena*, som efterat have forjaget de fremmede tamulske Erobrere regjerede over Øen i 18 Aar, der beregnes til 1002—1020 efter Buddha (= 459—477 eft. Chr.). *Mahánámas* Kilder vare, foruden de nævnte, fornemmelig en af Klosterbrødrene i *Mahávihára* paa Singalesisk, tilligemed en dertil hørende Forklaring, forfattet Historie, som ogsaa bar Navn af *Mahávansa*, hvilken *Mahánáma* oversatte paa det hellige Páli Sprog, idet han dog rettede det urigtige og forbedrede det mangelfulde; og tillige forfattede han, ligeledes paa Páli, en udførligere prosaisk Commentar til sit paa Vers affattede Hovedværk. Dettes Indretning stemmer med det ældre ovenfor nævnte *Dípavansa*; begge ende med *Mahásenas Død* og fortælle *Ceylons Historie* fra dens

*) G. Turnour, Examination of the Páli buddhistical annals, Nr. 4. S. 3.

første Bebyggelse af en Koloni fra det ariske Indien, og begge forudskikke som Indledning Magadhas og Kirkens Historie fra Buddha og indtil den Tid, da Buddhismen bragtes til Ceylon. Af Mahánamas Forklaring, der er yderst sjælden, er kun enkelte Uddrag bekendte; derimod er Værket selv udgivet 1837 paa Ceylon efter et derværende Haandskrift af G. Turnour, der har gjort sig højlig fortjent ved sine Bestræbelser for at oplyse den sydlige Buddhismes Historie; paa det kgl. Bibliothek haves et andet af Rask hjembragt Haandskrift, der er bedre end det af Turnour benyttede og uafhængigt deraf; et tredie Haandskrift ligger til Grund for den skjødesløst udførte Bearbejdelse af Værket, som Sir A. Johnston lod forfatte paa Singalesisk, medens han var Overdommer paa Ceylon, og som senere er oversat paa engelsk af E. Upham*). Omtrent 50 Aar ældre end Mahánama er Buddhaghosa, en af de berømteste Præster i den sydlige Kirke saavel paa Ceylon som i Bagindien. Han kom fra det indre af Indien og opholdt sig i Mahávihára, hvor han oversatte paa det hellige Páli den singalesiske Forklaring, som Øens første Apostel Mahendra havde forfattet til de paa Páli affattede hellige Bøger**), og i denne Forklaring findes af og til ogsaa enkelte Angivelser saavel af Ceylons som af Magadhas Historie. De ældste Kilder stamme saaledes alle fra samme Sted, Anurádhapura, og om de end undertiden kunne afvige noget i Enkeltheder, saa følge de dog i det hele et og samme chronologiske System, der altsaa dengang maa have været det der almindelig antagne, og som aabenbart alt da gik ud fra den Forudsætning, at Buddha havde fundet sin endelige Opløsning i eller ved 543 f. Chr., eller at der da var forløbet en saa lang Tid, at Buddhas Død maatte være indtruffet i eller ikke langt fra det anførte Aar. Derimod synes det ikke, at den singalesiske Tidsregning til den Tid endnu havde fundet en praktisk Anvendelse, i det mindste

*) Sacred and historical books of Ceylon, 3 vols. London. 1833.

**) Mahávansa 37, 227.

er den ikke benyttet i disse Kilder, der kun angive de enkelte Kongers Regjeringstid tilligemed Udstrækningen af enkelte Tidsrum, og jeg mangler ganske singalesiske Indskrifter, hvis bestemte Tidsangivelse vilde have vist Tiden for dens Anvendelse.

Tiden fra Buddhas Død, der sættes samtidig med Øens første Bebyggelse af en Arisk Indvandring, og indtil Mahásenas Død er saaledes fordelt:

1) fra Buddhas Død og til Buddhismens Indførelse kort efter Mutasívas Død er angivet.	236 Aar » M. » D.
2) fra Buddhismens Indførelse indtil Vartagámanis Gjenindsættelse paa Tronen, 18 Regjeringer sammenlagte.	218 — 9 — 10 —
3) fra Vartagámini indtil Sirinágas Død, 30 Regjeringer sammenlagte.	291 — 6 — » —
4) fra Vyavaháratissa indtil Mahásenas Død, 9 Regjeringer sammenlagte.	89 — » — » —
	835 Aar 3 M. 10 D.

Turnour har udtalt den Formening, at der fra Kong Dush-tagámanis Tid 382—406 B. (= 161—137 f. Chr.) ikke var nogen Grund til at tvivle om Rigtigheden af den singalesiske Tidsregning*). Dette tør dog ikke antages for saa afgjort. De ovenfor anførte fire Tidsrum angives sammenlagte af to senere singalesiske Historier, nemlig af Rája-ratnakari til 844 Aar 9 M. 20 Dage, og af Rájávali til 844 Aar 9 M. 25 Dage**), altsaa med en Forskjel af henimod 10 Aar; men det er dog denne Beregning, der ligger til Grund for den følgende Tidsregning, saaledes at der antages siden den Tid indtil nu at være forløbet 1559 Aar. Det forekommer mig imidlertid sandsynligt, at ogsaa denne Tid har modtaget en noget for stor Udstrækning***) og

*) Mahávansa. Indl. S. 51.

**) Upham, Sacred books. II. S. 67 og 238, 239.

***) Saaledes tillægges der Kirtisena (hos Turnour Indl. S. 63) 9 Aar, fra A. B. 1065—1074; men saavel vort Haandskrift af Mahávansa (40, 4) som Upham (I. S. 242) har kun ni Maaneder.

at Mahásenas Død følgelig er skudt nogle Aar for langt tilbage. Af den omtalte Forskjel af 10 Aar, falde de fire indenfor det ovenfor anførte fjerde Tidsafsnit; thi vi have en ældre Sammenlægning, som dog heller ikke findes i Mahávansa, ifølge hvilken der fra Buddhas Død var forløbet 752 Aar 4 M. 10 Dage indtil Vaitulya-Kjætteriet opstod i Vyavahára-tissas første Regjeringsaar*). Sammenlægges Mahávansas enkelte Angivelser for de foregaaende Tidsafsnit udkommer kun 746 Aar 3 M. 10 Dage, indtil Vyavahára-tissas Regjeringstiltrædelse, som vel stemmer med Hensyn til Maaneder og Dage, da Kjætteriet i hans første Aar er antaget saaledes at være opstaaet ved Udløbet af den første Maaned, derimod er der med Hensyn til Aarenes Antal en Forskjel af 6 Aar. Men af de 30 Regjeringer, som udfyldte det tredje Tidsafsnit angives ikke Dagetallet ved nogen, (de 10 Dage hidrøre fra det andet Tidsafsnit), kun ved 9 angives Maaneder, for de øvrige 21 kun hele Aar, saa at Sammenlægningen ikke kan være ganske nøjagtig.**)

Med Hensyn til det andet Tidsafsnit findes i Mahávansa, foruden

*) Mahávansa S. 226; Upham II. S. 60.

**) De enkelte Regjeringer ere anførte af Turnour (Indl. S. 61—62) med Rækkenummere 21—45. De Unøjagtigheder, som der findes, ere tilligemed en anden Afvigelse:

Nr. 21. Vartagámani regjerede ikke 12 Aar 5 M., men kun 12 Aar (Mah. 33, 104).

Nr. 25. Anulá og hendes fire Bolere have tilsammen ikke 5 Aar 4 M., men kun 4 Aar 3 M. (Mah. 34, 17 flg.).

Nr. 43. Chuddanága har ikke 10, men kun 2 Aar (Mah. 36, 18).

Nr. 39. Gajabáhu tillægges (Mah. 35, 115) 12 Aar (dvádasa-vassáni) i hans Text; men vort Haandskrift har 22 Aar (dvavisa-vassáni), og da det samme Tal findes hos Upham (I. S. 228), har jeg fulgt denne Angivelse ved den ovenfor anførte Sammenlægning.

Den hele Forskjel fra Turnour er ikke betydelig; han har angivet for meget: Nr. 21 5 M. + Nr. 25 1 Aar 1 M. + Nr. 43 8 Aar = 9 Aar 6 M., derimod for lidt Nr. 39 10 Aar, i Alt 6 Maaneder for lidt.

Udstrækningen af de nedenfor anførte 18 Regjeringer*), endvidere to bestemte Tidsangivelser. Buddhismen blev først forkyndt paa Ceylon kort efter, at den første af dette Tidsafsnits Konger, Devánam-priya-Tissa havde tiltraadt Regjeringen, og han lod strax derefter opføre det store Kloster Mahávihára (Mah. 15, 225 flg.). Senere hen, da Vartagámani, efter at have fældet den sidste af dette Tidsafsnits Konger, havde gjenvundet Tronen, lod han bygge Abhayagiri-Klostret, og der siges (Mah. 33, 80), at der mellem de to Klosters Opførelse var forløbet 217 Aar 10 Maaneder og 10 Dage. Da de angivne Regjeringstider i dette Tidsafsnit sammenlagte udgjøre 218 Aar 9 M. 10 Dage, og der ifølge dette fra Slutningen af Devánam-priya-Tissas første Aar var forløbet 217 Aar 9 M. 10 D., vil Opførelsen af Abhayagiri-Klostret være foregaaet ved Udløbet af den første Maaned af Vartagámanis Regjering, eller saa meget senere, som Mahávi-háras Opbyggelse havde trukket sig ind i hins andet Aar. Dette

*) Dette Tidsafsnits Regjeringer ere

Devánam-priya-Tissa	40	Aar	»	M.	»	D.	
Uttiya	10	—	»	—	»	—	foregaaendes Broder.
Mahásíva	10	—	»	—	»	—	ligesaa.
Súratissa	10	—	»	—	»	—	ligesaa.
Sena og Guttika	12	—	»	—	»	—	to tamulske Erobrere
Asela	10	—	»	—	»	—	ynge Broder til de fire første, den niende af deres Faders 10 Sønner.
Elára	44	—	»	—	»	—	tamulsk Erobrer.
Dushtagámani	24	—	»	—	»	—	Sønnesøns Sønnesøn af en Broder til Asela og hans Brødre.
Saddhátissa	18	—	»	—	»	—	Broder til den foregaaende.
Thúlathanaka	»	—	1	—	10	—	hans yngre Søn.
Lajjitissa	9	—	8	—	»	—	dennes ældre Broder.
Khallátanága	6	—	»	—	»	—	en anden Broder.
Vartagámani	»	—	5	—	»	—	en tredje Broder; fordrevet af de fem følgende tamulske Erobrere.
Pulahattha	3	—	»	—	»	—	
Báhiya	2	—	»	—	»	—	} enhver af disse fire var den foregaaendes Minister og Mor-
Panayamára	7	—	»	—	»	—	
Piliyamára	»	—	7	—	»	—	
Dhátíya	2	—	»	—	»	—	} der; den sidste blev dræbt af Vartagámani.

synes nu at være en meget stor Nøjagtighed i Tidsangivelser. Men seer man hen til den Regjeringstid, der tillægges enhver af dette Tidsafsnits 18 Konger, findes kun ved en eneste en Angivelse i Dage, nemlig ved Thúlathanaka, der efter en Regjering af 1 Måned og 10 Dage blev dræbt af sin ældre Broder Lajji-tissa, der saa regjerede 9 Aar 8 M. (Mah. 33, 19. 28). Foruden ved disse to findes derhos en Angivelse i Måneder kun ved to andre, ved Vartagámani 5 M., og Piliyamára 7 M.; ved de øvrige 14 Fyrster er Regjeringstiden ikkun angivet i hele Aar. Den bestemte Angivelse af 217 Aar 10 M. 10 D. kan derfor ikke være fuldkommen nøjagtig, forsaavidt den er fremkommen som Resultat af ufuldstændige Angivelser af Enkeltheder. Den Antagelse ligger imidlertid nær, at man i Mahávihára, hvorfra vore Kilder for største Delen stamme, har kunnet holde nøjagtig Regnskab med Tidens Forløb uden at være synderlig omhyggelig for at bevare de verdslige om end i samme By herskende Fyrsters nøjagtige Regjeringstid, saaledes at man der har kunnet vide bestemt, at der i det angivne Tidsrum virkelig var forløbet 217 Aar 10 M. 10 D., hvorefter man da har rettet, eller hvormed man har bragt i Overensstemmelse de omtrentlige Angivelser af Regjeringstiden for dette Tidsafsnits Konger. Men dette kan dog ikke have været Tilfældet. Da den første af de nævnte Konger var samtidig med Indiens Konge Açoka, hvis Regjeringstid vi kjende med Sikkerhed, er det aabenbart, at hans Tid er skudt en 60 Aar for langt tilbage; derfor, for at hin Antagelse kunde have Gyldighed, og Tidsangivelsen af 217—218 Aar være rigtig, maatte Feilen være begaaet efter Vartagámani, og der altsaa et Tidsløb af en 60 Aar være blevet fordoblet. Men skjøndt det er sandsynligt, at ogsaa Vartagámani er skudt noget for langt tilbage op i Tiden, er det aldeles ikke rimeligt, at Fejlen her skulde omfatte alle de 60 Aar; de Angivelser, vi have fra det andet Tidsafsnit pege tydelig hen til, at en Del, og det vel den største Del af Fejlen træffer netop dette og navnlig dets Begyndelse. Vi have der nemlig først Devánam-priya-Tissa

med 40 Aar, derefter hans tre yngre Brødre (Uttiya, Mahásiva og Súratisa) hver med 10 Aar, og endelig efter 22 Aars Forløb den fjerde Broder (Asela) ligeledes med 10 Aar. At af fem Brødre, den ene regjerer 40 Aar, og hver af de fire andre netop skulde have hersket just 10 Aar, alle tilsammen ligesaa mange som den ældste Broder, er lidet sandsynligt; men aldeles usandsynligt er det, naar den yngste af Brødrene (Asela) efter disse Angivelser først dør 102 Aar efter Faderens (Mútasiva) Død, og i Mahávansa siges der udtrykkelig, at han var den niende af Mútasivas ti Sønner med samme Kone (Mah. 21, 12); saa at her ikke synes at kunne være nogen Misforstaaelse fra Mahánámas Side, hvorvel der (22, 2 flg.) angives fire Slægtled (Mahánága, Yatthálatissa, Gothábhaya og Kákavarnatissa) imellem samme Mútasiva og Dushtagámani, der vandt Tronen 44 Aar efter Ase-las Død.

En anden Beregning af Devánam-priya-Tissas Regjeringsaar kommer maaskee tilsyne i Angivelsen af den Levealder, der til-lægges Mahendra og hans Søster Sanghámitrá. Da de vare de første Forkyndere af Buddhismen paa Ceylon, og da den hurtig fæstede Rod der og udbredte sig navnlig ved deres Iver og Be-stræbelser, vilde det være ganske naturligt, om man særligt havde mærket sig de enkelte Tidsafsnit i deres Liv og med Trofasthed bevaret dem i Erindringen. Ifølge den singalesiske Fortælling vare de Børn af Dharmáçoka med en Datter af en anset Bor-ger, og fødte i Ujjayini, medens han i sin Faders Levetid var Underkonge i Landskabet Avantí (Mah. 13, 10). Da deres Fader havde bestegit Tronen og var optraadt som Beskytter af Bud-dhismen, indtraadte de begge i hans sjette Salvingsaar i den geistlige Stand, og da angives hans Alder til 20 Aar og Søste-rens til 18 Aar (Mah. 5, 206. 211). Tolv Aar derefter i Fade-rens 18de Salvingsaar kom de til Ceylon, han altsaa 32 og hun 30 Aar gammel, og der opholdt de sig siden indtil deres Død. Denne traf Mahendra den ottende Dag efter Ny i Maaneden Açvayuj (Sept.—Octbr.) i Kong Uttiyas ottende Regjeringsaar, og

hans Dødsdag fejredes siden aarlig ved en Mindefest; hun døde det følgende Aar, og begge bleve paa Kongens Foranstaltning, med stor Pragt og Højtidelighed førte til Ligbaalet i Nærheden af Anurádhapura, hvor Dagober rejstes over deres Levninger (Mah. 20, 32 flg.). Han siges da at have været 60 Aar, og hun 59 Aar gammel (sathhivasso 20, 32 og ekúna-sathhivassá 20, 49), og det var altsaa 28 og 29 Aar efter deres Ankomst til Øen, og følgelig kunde derefter Devánam-priya-Tissa kun have regjeret i 20 Aar, da Angivelsen af Uttiyas ottende og niende Regjeringsaar er for omstændelig til at man kan forkaste den. Da den almindelige Angivelse imidlertid tillagde D. p. Tissa 40 Aar, og hine følgelig derefter maatte have været en tyve Aar ældre end der angives, saa har man alt fra tidlig Tid forklaret de ved dem angivne Aar, ikke som deres hele Levealder, men kun som deres Levetid efter deres Indtrædelse i den geistlige Stand, en Forklaring som selve Forf. af Mahávansa har havt for Øie i sin Commentar, at slutte fra Udgiverens Oversættelse (while observing his sixtieth vasso since his ordination). Og denne Forklaring kan passe til Angivelsen saavel af Mahendras som af hans Søsters Alder, under den Forudsætning, at den regnes fra den geistlige Indvielse, der for Sanghámitrá først fandt Sted to Aar efter Broderens*). Men de singalesiske Fortolkere synes snarere at have regnet fra den første Indtrædelse i den geistlige Stand eller Forsagelse af Verden; thi da hun, der var to Aar yngre, indtraadte i den geistlige Stand samme Dag som Broderen og levede et Aar længere end han, maatte hendes Levetid efter Indtrædelse i geistlig Stand ikke have været 59, men 61 Aar; og det er netop dette Tal af Aar, som angives i det sing. Udtog af Mahávansa, der ligger til Grund for Uphams engl. Oversættelse (I. S. 106), og Turnour har sagtens ogsaa fundet det i Mahánámas Fortolkning, da han ved en Unøjagtighed er i sin Oversættelse (S. 126) kommen til at sige: in the sixty ninth year of

*) Turnour, Analysis of Dipavansa, S. 13.

her ordination. Men Texten har, som før bemærket, baade i Udgaven og i vort Haandskrift kun *satthi-vassa* og *ekúna-satthi-vassa* 60 og 59 Aar gammel; og da *Devánam-priya-Tissa* er skudt en 60 Aar for langt tilbage i Tiden, ligger det nær at antage den Angivelse af 20 Aar for hans Regjeringstid, der fremgaaer af Fortællingen om disse to Apostle, for den ældre og rigtigere Overlevering. Forf. af *Mahávansa* har imidlertid bestemt havt den anden Angivelse af 40 Aar for Øje, som det ogsaa fremgaaer af den anden Tidsangivelse, han har i det andet Tidsafsnit, idet der omtales (27, 6) en Forudsigelse af *Mahendra*, at *Dushtagámani* vilde efter 146 Aars*) Forløb opføre en vis Bygning; thi det hele Afsnit fra *D. p.-Tissa* indtil denne Fyrste omfatter netop efter de enkelte Angivelser 146 Aar, og denne Tidsangivelse er aabenbart fremkommen netop ved en Sammenlægning af disse Enkeltheder. Da nu *Vartagámani*s Regjeringstid ikke kan rykkes saa langt ned i Tiden, som *D. p. Tissa*s er skudt tilbage, saa kan der i det tit omtalte Tidsafsnit ikke være forløbet, som angivet, 217—218 Aar, men dette Tal kan ene være Resultatet af en Sammenlægning af de ovenfor anførte, usikre (formodede og gjættede) Talstørrelser. Man kan derfor ikke af de singalesiske Angivelser, hvor bestemte de end see ud, komme til noget sikkert Resultat hverken om den Tid, da *Buddhismen* først bragtes til *Øen*, eller om den nærmest følgende, og derfor heller ikke derved finde noget sikkert Udgangspunkt til Bestemmelsen af *Buddhas Dødsaar*. Dette er ogsaa i det hele taget af mindre Vigtighed, da *Øen* aldrig har spillet nogen Rolle i Verdenshistorien, og da netop *D. p. Tissa* var samtidig med den indiske Konge *Açoka*, hvis Tidsalder med stor Nøjagtighed kan bestemmes af andre Kilder, og som derfor frembyder et sikkrere Udgangspunkt.

*) Saaledes Udgaven: *chha-chattálisa-satam*; vort Haandskrift udelader vistnok mindre rigtigt, *chha* ∅: sex, og har saaledes kun 140 Aar; Forskjellen er betydningsløs, da Udgangspunktet i *D. p. Tissa*s Regjeringstid ikke er angivet.

Er Tidsregningen usikker i det andet Afsnit af den singalesiske Historie, er det endnu mere Tilfældet med det første, som skulde omfatte 236 Aar fra Buddhas Død og Øens første Bebyggelse ved en arisk Koloni eller Indvandring; og den hele Fortælling om dette Afsnit bærer tydelig Sagnets og Eventyrets Præg, saaledes som den findes i Mahávansa Kap. 6—11. Der fortælles nemlig, at Kongen i Vanga (det sydlige Bengalen) var gift med en Kongedatter fra Nabolandet Kalinga. Deres Datter voldte Forældrene stor Sorg ved sin Letfærdighed, og tilsidst flygtede hun hemmelig med en Karavane, som drog til Magadha, men paa Vejen dertil i Lála-Riget blev overfaldet af en Løve (siha). Da denne blev indtaget af Kongedatterens Skjønhed, fulgte hun villig til hans Hule og fødte ham der en Søn (Sihabáhu, Løvearm) og en Datter (Siha-sivalí, Løveblomst), der begge paa Hænder og Fødder lignede Løven.*) Da Sønnen var sexten Aar, flygtede han med sin Moder og Søster, og de modtoges med Glæde af Moderens Frænder. Efter derpaa at have dræbt sin Fader, der af Forbittrelse over deres Flugt hærgede Landet, ægtede Sihabáhu sin Søster og byggede i sit Fødeland Lála**) Byen Sihapura (Løveby), hvor hun fødte ham sexten Gange Tvillinger, 32 Sønner, af hvilke den ældste Vijaya, da han voxede til, blev udnævnt til Underkonge. Men han var af en meget voldsom Karakter og viste en saa lovløs Opførsel, at Faderen tilsidst maatte forjage ham. Han satte da Sønnen med hans 700 Fæller ombord paa et Skib, deres Koner paa et andet og

*) Herefter skal Ceylon have faaet sit indiske Navn Síhalá; det ældre og-saa i den brahmanske Literatur bekjendte Navn var Lanká. Det Sted, hvor Vijaya landede, kaldtes Tambapanni, Támraparni, hvorefter hele Øen fik Navnet Ταπροβάνη.

**) Sagnet sammenblander den østlige og vestlige Kyst af Indien. Vanga ligger paa Østsiden, grændsende op til Magadha, hvorimod Lála, der aabenbart er det sanskrit Látika, det græske Λαζική, laae paa den vestlige Kyst, og kan derfor ikke have ligget paa Vejen fra Vanga til Magadha. Et Çúrpáraka fandtes baade paa Øst- og Vestkysten. Jfr. Lassen Ind. Alterth. II. S. 97.

Børnene paa et tredie. Skibene kom til forskellige Steder; Børnene landede og bosatte sig i det ubekjendte Naggadipa, Konerne i det ligeledes ubekjendte Mahinda; hvorimod Mændene efter at have anløbet Suppáraka (Çúrpáraka), endelig udmattede af Rejsen landede ved Tambapanni den samme Dag, som Buddha indgik i Nirvána. Buddha saae paa sit Opløsnings Leje omringet af Guderne, hvad der foregik og hvad Fremtiden vilde føre med sig, han paalagde derfor Guden Çakra eller Indra at beskytte Vijaya og Lanká. Paa Çakras Bud begav Guden Uppalavanna (Utpalavarna, den lotusfarvede) sig til Øen, hvor han i en Tiggermunks Lignelse modtog de kommende og sikkrede dem mod Øens Kogleri ved at binde en Snor om enhver Arm. Øen var da beboet af Jætter (Yaxa); en Jættekvinde opholdt sig i Nærheden af Landingsstedet, og hendes Terne nærmede sig i Hundeskikkelse til Vijayas Mænd. En af dem fulgte efter hende i den Tanke, at hvor der var Hunde, der maatte der ogsaa være Mennesker, og kom til en Sø, hvor Jættekvinden sad og spandt i en Bodsøverskes Lignelse. Manden badede sig i Søen og drak af Vandet og kom derved tildels i Kogleriets Vold; thi paa Grund af den Snor, Guden havde bundet om hans Arm og som han ikke vilde tage af, var hun ude af Stand til at æde ham, men hun kastede ham ned i en underjordisk Hule. Paa samme Maade gik det Vijayas øvrige Mænd. Denne anede tilsidst Uraad, fulgte sine Mænds Spor og fik Øje paa Jættekvinden ved Søen; men uden at lade sig friste til at bade sig og drikke, greb han hende og nødte hende til at tilbagegive alle hans Mænd. Hun voldgav sig derpaa ganske til Vijaya i en ung og yndig Piges Lignelse, fødte ham en Søn og en Datter, og understøttede ham i en Ødelæggelseskrig mod sine egne Stamfrænder. Vijayas Mænd bosatte sig rundt omkring paa Øen, og da de efter nogen Tids Forløb ønskede saavel en jævnbyrdig Dronning, som ogsaa Koner for dem selv, sendtes Bud til det lige overfor liggende Madhurá, hvis Konge Pándava eller Pándurája opfyldte deres Ønske og sendte sin egen Datter med 700 andre Piger

som Hustruer for Vijaya og hans Mænd. Da Vijaya ved deres Komme indsaae, at Kongedatteren ikke kunde leve sammen med hans Jættekone, bortsendte han hende tilligemed hendes to Børn. Hun drog til en Jætteby, hvor hun blev dræbt af Jætterne, som hun havde forraadt; men Børnene flygtede derfra dybere ind i Landet, og, da de bleve voxne, ægtede de hinanden; fra dem nedstammede en talrig Halvjætteslægt. Vijaya havde ingen Børn med sin Dronning, og da han derfor efter en Regjering af 38 Aar følte Døden nærme sig, opfordrede han sin Tvingbroder til at komme og modtage Herredømmet. Denne, der efter Faderen var blevet Konge i Sihapura (Løvebyen), følte sig for gammel dertil, men paa hans Opfordring drog hans yngste Søn *Pānduvāsadeva* afsted med et Følge af 32 jævnaldrende, Sønner af Faderens Raadgivere, og landede Aaret efter Vijayas Død paa Lanká, hvor han modtog Riget, som saa længe var blevet bestyret af den afdødes Ministre. *Pānduvāsadeva* bringes nu i Forbindelse med Buddhas Fædreneslægt. Dennes Farbroder *Amitodana* havde en Søn *Pānduçákya*, som paa Grund af Kampen med *Vidudabha* (der i Buddhas Levetid indtog og ødelagde dennes Fædreneby *Kapilāvastu*) var flygtet hinsides (sønden for) Ganges. Han havde syv Sønner og en dejlig Datter, om hende bejlede syv Konger; men Faderen, der frygtede Afgjørelsens Følger, satte hende paa et Skib tilligemed 32 Piger, og med den Bestemmelse, at hvo som kunde maatte tage hende, overlod han hende til hendes Skjæbne. Men Bejlerne kunde ikke indhente hende, da Skibet sejlede hurtig ned ad Ganges, og det naaede alt den næste Dag Ceylon, hvor Pigerne toges til Ægte af *Pānduvāsadeva* og hans 32 Mænd. Hans Dronning fødte ham ti Sønner og en Datter; om hende blev det spaaet, at hendes Søn vilde tilrane sig Riget efter at have dræbt sine Morbrødre. Disse raadsloge om hendes Død, men den ældste af dem, *Abhaya*, bragte sine Brødre derfra. Da hun voxede op, blev hun saa overordentlig dejlig, at hun indtog enhver, som saae hende. Hun blev indsluttet i et Værelse bygget paa en eneste Støtte, hvortil Ind-

gangen var gjennem Faderens Sovekammer; hun havde hos sig en Tærne og udenfor vogtede hundrede Mænd. Imidlertid kom sex af Dronningens Brødre til Ceylon og nedsatte sig rundt om paa Øen. En Søn af en af dem forelskede sig i Kongedatteren, og det lykkedes ham ogsaa at knytte en Kjærlighedsforbindelse med hende. Da Følgerne bleve synlige, blev hun gift med Fæteren, og Faderen beroligede hendes Brødre ved at give dem Anvisning paa at dræbe Barnet, hvis det blev en Dreng. Men Søsteren vidste at skuffe dem og at bringe i Sikkerhed den nyfødte Søn, hvem hun gav Navnet *Pándukábhaya* efter sin Fader og sin ældste Broder. Faderen døde samtidig dermed efter en Regjering af 30 Aar og fulgtes af Abhaya, der regjerede roligt i 20 Aar, indtil Søstersønnen *Pándukábhaya*, som ved List og overnaturlig Bistand havde undgaaet alle Morbrødrenes Efterstræbelser, begyndte Kampen om Tronen, som han ogsaa med Understøttelse af Jætter vandt efter 17 Aars Forløb, da han var 37 Aar gammel, og derefter regjerede han 70 Aar, saa at han paa denne Maade maa have naaet en Alder af 107 Aar. I Begyndelsen af Kampen bortførte han og ægtede en Datter af en af Morbrødrene, med hvem han havde en Søn *Mutasíva*, der regjerede efter ham 60 Aar.*) Faderen havde opbygget Hovedstaden *Anurádhapura*, der tidligere blot havde været en Landsby opkaldt efter *Anurádhá*, en af *Vijayas* Fæller; han havde derhos ordnet dens Forhold. Om Sønnens lange Regjering fortælles kun den ene Bedrift, at han ved Byen anlagde Haven *Mahámegha*,

*) Ceylons Konger i det første Tidsafsnit vare saaledes:

Vijaya efter Ankomsten	38	Aar	
Riget ledigt	1	—	
<i>Pánduvásadeva</i>	30	—	Brodersøn af foreg.
Abhaya	20	—	hans Søn.
Kampen om Tronen	17	—	
<i>Pándukábhaya</i>	70	—	Søstersøn af Abhaya.
<i>Mutasíva</i>	60	—	Søn af forrige.

236 Aar.

hvortil flere Minder knytte sig i den buddhistiske Kirkehistorie; thi der opholdt Mahendra sig ved sin Ankomst til Øen, og Klosteret Mahāvihāra byggedes der, ligesom deri plantedes den fra Indien bragte Gren af det Bodhi-Træ, hvorunder Buddha var kommen til Sandheds Erkjendelsen, som voxede op til et mægtigt Træ, der stedse har været Gjenstand for hellig Omhu. Muzāsiva var Fader til ti Sønner, hvoraf den næstældste var Devānam-priya-Tissa, som blev hans Efterfølger og i hvis første Aar Buddhismen kom til Øen.

Ikke blot Slutningen af det første Tidsafsnit var saaledes bestemt, men det var ogsaa Tilfældet med Begyndelsen; thi Vijayas Ankomst fandt Sted samme Dag, som Buddha indgik i Nirvāna, derforborgede Buddhas eget hellige Ord til Guderne, der stode i Kreds om ham i hans Opløsningsstund, efterat han havde forladt det jordiske. Skjøndt dette Udsagn først kan være opstaaet paa Ceylon efter Buddhismens Indførelse der, var der dog for en Buddhist ingen Grund til at tvivle om dets Ægthed, da enhver Arhat jo kunde, ved at sætte sig tilbage i Tiden, optræde som Vidne derfor. Men den Udstrækning, som dette Tidsafsnit fik af 236 Aar, kan ikke grunde sig paa de Data, som Øens egen Historie eller Sagnhistorie frembød; thi man havde aabenbart her ikke tilstrækkeligt Stof; kun fem Slægtled kunde man paavise. Da nu Endepunkterne vare bestemte, har man valgt den almindelige Udvej, at lempe de enkelte Led efter den for det hele givne Udstrækning; og det har man kunnet gjøre saa meget trøstigere, som de Talstørrelser, der tillagdes de to sidste Regjeringer, aldeles ikke indeholdt noget forunderligt for de buddhistiske Begreber om Tal og Talforhold. Fastsættelsen af Buddhas Død til 236 Aar før Buddhismens Forkyndelse paa Ceylon grunder sig aabenbart paa de Data, som man der havde af Indiens eller Magadhas Historie. Derfra havdes en meget fuldstændig Kongerække med Angivelse af de enkelte Kongers Regjeringstid. Buddha var samtidig med Bimbisāra; han døde i Sønnens, Ajātaçatrus ottende Aar,

1) og denne regjerede derefter	24 Aar,
2) hans Efterkommere, Udáyibhadra (16), Anuruddha og Munda (tilsammen 8), Nágadásaka (24 Aar), til- sammen	48 —
3) Ny Kongeslægt: Susunága (18), hans Søn Káláçoka (28), dennes ti Sønner (22 Aar)	68 —
4) En Slægt af 9 Konger med Slægtnavn Nanda	22 —
5) Chandragupta (24), hans Søn Bindusára (28) og dennes Søn Açoka 4 Aar indtil Salvingen	56 —
	218 Aar.

Syten Aar derefter holdtes det store Kirkemøde i Pátaliputra, og det følgende Aar bragtes Buddhismen til Ceylon, hvorved altsaa Magadhas Historie blev knyttet til denne Øes. Men idet man efter singalesiske Kilder var kommet til at give Øens Historie en for stor Udstrækning tilbage i Tiden, blev det en Følge deraf, at ogsaa det tilsvarende Tidsrum i Magadhas Historie blev skudt for langt tilbage, hvad der klart fremgaaer af de Jævnførelser med Vestens Historie, som vi heldigvis have for de sidst anførte Kongers Vedkommende. Disse nævnes nemlig saavel i buddhistiske Kilder, som i brahmanske, og deres Virken var ogsaa af altfor indgribende Betydning i Indiens Historie, til at de lettelig kunde forglemmes; de stode derhos i Forbindelse med Alexander den store og hans nærmeste Efterfølgere, saa at deres Tidsalder i det hele taget kan bestemmes med en saadan Sikkerhed, at alle indiske Beregninger og Angivelser derfor ganske maae vige.

Da Alexander i Efteraaret 326 havde naaet til Hyphasis (Vipáç), hørte han, at Prasiernes (de østliges) Konge raadete over en Hær paa 200,000 Fodfolk, 20,000 Ryttere, 2000 Vogne og 4000 eller 3000 Elefanter. Dette bekræftede Porus med Tilføjende, at den regjerende Konge var af lav Byrd, en Søn af en Barber med den forrige Konges Hustru; denne Konge var blevet myrdet enten af sin Kone eller af hendes Boler*), men

*) Diodor XVII, 93. Curtius IX, 7.

efter begge Beretninger havde den da regjerende Konge bestøget Tronen efter sin Forgængers Mord. Plutarch*) omtaler et Udsagn af Chandragupta, at det ikke vilde have været vanskeligt for Alexander at overvinde denne Konge, da han var forhadet og foragtet paa Grund af sin Slethed og ringe Byrd. De klassiske Skribenter kalde ham Xandrames eller med et lignende Navn; men uagtet Navnets Forskjellighed kan der ikke være Tvivl om, at det er den samme, som i de indiske Fortællinger kaldes Nanda (Dhanananda eller Mahápadma), Fyrsten i Østlandet, hvis Hovedstad, Pátaliputra, netop nævnes i de græske Efterretninger under Navn af Palibothra som Hovedstaden i Prasiernes Rige. Om end de indiske Kilder ikke gjengive de græske Fortællinger om hans Byrd, stemme de dog deri overens med dem, at den var lav og vanærende; idet de vel gjøre hans Fader (Mahánanda) til Konge, men lade ham selv være en Søn af en Çúdrapige, hvorved han ifølge de strænge brahmanske Anskuelser hørte til den foragtelige Ugrakaste, hvis Syssel burde være at fange og dræbe Slanger og andet Kryb. Baade buddhistiske og bráhmanske Kilder skildre ham som havesyg i høj Grad, og de brahmanske tilføje (i den prophetiske Stil, hvori Puranerne omtale Fortidens Tildragelser), at han vil blive en Ødelægger af Krigerkasten, da efter ham Çúdraer ville blive Jordens Konger.**)

Ved Nandas Drab blev Chandragupta Konge, og han omtales med dette Navn baade i indiske og i klassiske Beretninger. Hans Fødreneslægt eller Stamme kaldes Maurya; dens Navn er af uvis Oprindelse***), men den kan næppe have været af syndelig Betydning. Justin fortæller (XV, 4), at Chandragupta var af ringe Byrd (*humili genere natus*), og Brahmanerne gjøre ham ogsaa til en Çúdra. For Buddhisterne stod han som Bedstefader til deres mægtige Beskytter, og det er derfor ikke under-

*) Alexander, 62.

**) Vishnu-Purána. S. 467.

**) Indiske Fortolkere udlæde det af Murá, en Çúdrapige, der ved Nanda skal have været hans Moder, (Vishnu Pur. 469).

ligt, at de have søgt at knytte ham til Buddhas egen Slægt, ligesom de have gjort ved den fromme Kongeæt paa Ceylon. De lade nemlig en Gren af Buddhas Slægt efter Ødelæggelsen af Kapilávastu ved Viduddabha flygte op til Himálayabjærgene og der grunde et lille Rige i en Dal, rig paa Paafugle (mayúra, Páli mora), hvorfra den fik Slægtnavnet Maurya eller (paa Pali) Moriya; og over dette Rige herskede ogsaa Chandraguptas Fader. Men desuagtet* indrømme de, at hans Barndoms Kaar vare yderst ringe. De fortælle nemlig, at Faderen blev dræbt ved et fjendtligt Overfald, at Moderen da frugtsommeligt flygtede til Pátali-putra; her udsatte hun Barnet, saasomt det blev født, ved Døren til en Kvægstald, men en Tyr, der efter en hvid Plet paa Panden hed Chandra (Maane), vaagede over Barnet, indtil det blev fundet af Røgteren. Denne kaldte ham efter Tyren Chandragupta (den af Ch. bevogtede) og antog sig ham, men overlod ham siden til en Jæger, der førte ham til sit eget Hjem. Her legede han Konge med sine jævnaldrende, omtrent saaledes som der fortælles om Cyrus som Dreng; og derved blev en Brahman Chánakya, der var bleven fornærmet af Kong Nanda, opmærksom paa Drengen og købte ham af Jægeren, for at benytte ham til Udførelsen af sin Hævn paa Nanda. Da derfor Chandragupta var voxen, satte Brahmanen ham i Stand til at samle en Flok Røvere, hvormed han angreb Nanda midt i hans Rige; men blev aldeles slaet. En anden Fremgangsmaade havde et heldigere Udfald; thi han begyndte nu sit Angreb fra Grændsen af, vandt den ene By efter den anden og tilsidst selve Hovedstaden Pátali-putra, hvor Nanda faldt; Chandragupta blev da hans Efterfølger og bemægtigede sig derefter hele Indien. Noget lignende fremgaaer af Justins Fortælling (XV, 4) om Sandrocottus*), hvortil er føjet nogle Træk, som maae være hentede fra indiske Kilder, da de bære et aldeles indisk Præg. Han fortæller nemlig, at

*) Dette stemmer mere med Páliformen Chandagutta, medens en anden Form af Navnet *Σανδροκωπτος* mere stemmer med Sanskrit.

Sandrocottus, der var af ringe Byrd, havde fornærmet Alexander ved sin Uforskommenhed, og at denne da havde befalet hans Drab; men han undslap ved sine Fødders Hurtighed, og da han træt og mødig havde lagt sig til at sove, kom en stor Løve hen til ham, afslikkede med Tungen den frembrydende Sved og forlod ham venlig, da han vaagnede. Herved vaktet hos ham Haabet om Magten, han samlede en Skare Røvere og æggede Inderne til Oprør. Da han siden pønsede paa Kampen mod Alexanders Statholdere, kom der af sig selv til ham en vild Elefant af uhyre Størrelse, der villig som en tam optog ham paa sin Ryg og blev en Leder i Kampen. Dette tildrog sig, ifølge Justins Beretning, efter Alexanders Død, da Inderne afrystede Aaget og dræbte hans Statholdere; Ophavsmanden dertil var Chandragupta, som imidlertid selv bemægtigede sig Herredømmet over de Lande, han havde befriet. Alexander overskred Indus i Begyndelsen af 326 og naaede om Efteraaret til Hyphasis, hvorfra han vendte sig i sydvestlig Retning og erobrede Landene langs med Indus indtil dens Udløb, og han forlod Indien i August 325. Dersom man kan antage det Sammenstød med Alexander, hvorom Justin fortæller, for en virkelig Tildragelse, ligger den Formodning nær, at det har fundet Sted ved Hyphasis, da Alexander havde standset sin sejrige Fremtrængen mod Øst; thi Chandragupta kan da have gjort sit første mislykkede Forsøg mod Kong Nanda, hvorom Buddhisterne fortælle, og som Flygtning, men dog som en Mand af Betydenhed, have knyttet til Alexanders Sejre et Haab om egen Fordel, som nu blev skuffet, og hans Fornærmelse mod Alexander kan netop have været et skuffet Haabs ubesindige Yttringer, da han saae, hvor langt hans egne Ønsker og Forhaabninger vare fra Alexanders endelige Beslutning. Bestemtere er Chandragupta knyttet til den anden af Justin omtalte Begivenhed, Indiens Befrielse fra det macedonske Herredømme. Satrapiet Nedre-Indien, eller Landene ved Indus-Mundingerne synes at have rejst sig, saasnart Alexander vel havde vendt dem Ryggen, da Nearch forlod Indus ad den vestlige Arm

paa en ugunstig Tid to Maaneder før Bestemmelsen. Dette Satrapi nævnes ikke ved Fordelingen 323, men blev 321 overdraget til Kong Porus. Denne blev myrdet senest i Foraaret 317 af den macedonske Statholder Eudames, der førte hans Elefanter til Eumenes, som da havde kastet sig ind i Medien. Umiddelbart derefter maa Øvre-Indien have rejst sig, og da Antigonus efter Eumenes' Fald ordnede i Persepolis i Foraaret 316 de østlige Landes Bestyrelse, synes han at have anseet de indiske for tabte; thi skjøndt han i de til Indien grændsende Lande gjenindsatte Sibyrtilus som Satrap over Arachosien og stadfæstede Oxyarthes over Paropanisaderne, sendte han ingen til det øvre Indien, hvis hidtidige Satrap Pithon fulgte med Antigonus og overtog Bestyrelsen af Babylon, da Seleucus blev fortrængt derfra. Justin fortæller endvidere, at Chandragupta alt havde vundet sit Rige og besad Indien paa den Tid, da Seleucus lagde Grunden til sin tilkommende Storhed. Da Seleucus i October 312 igjen bemægtigede sig Babylon, hvoraf han derefter forblev i uafbrudt Besiddelse, saaledes at han derfra ogsaa kunde vinde de østlige Lande, har man forlængst troet at kunne antage 315, der omtrent laa midt imellem Drabet paa Porus og Babylons nysnævnte Indtagelse, som Chandraguptas første Regjeringsaar, og Lassen har søgt at bestyrke denne Antagelse ved en Hypothes om Oprindelsen til den fejlagtige Beregning i den singalesiske Historie, hvorved Devánam-priya-Tissas Tidsalder er skudt for langt tilbage.*) Men baade de brahmanske og buddhistiske Kilder beregne Chandraguptas Regjeringstid fra hans Forgænger Nandas Død, hvorved han besteg Magadhas Trone, og dette maa have tildraget sig efter 326. Spørgsmaalet er derfor, hvorfra han vandt Magadha. Hvis nemlig det heldige Angreb,

*) Indische Alterthumskunde II. 276. Han antager, at de to (ovenfor S. 157 Note anførte) Regjeringer, Sena med 22 og Elára med 44 Aar, ikke have fulgt efter, men været samtidige med Tissas og hans Brødres. Da derfor Singaleserne sætte Chandraguptas Regjeringstiltrædelse til 162 A. B. = 381 f. Chr., bliver dette Aar $\div 66 = 315$.

som Singaleserne sige, at han foretog fra Grændsen af Landet, er udgaaet fra Induslandene, saa at han følgelig først havde bemægtiget sig disse (der imidlertid ligge langt fra Magadha, adskilte derfra ved flere mellemliggende Lande), saa maatte Erobringen af Magadha være foregaaet efter 317. Men dersom han omvendt først har vundet Magadha og derfra paa et Erobringstog mod Vest, efter at have taget de mellemliggende Lande, har benyttet den gunstige Lejlighed, som Mordet paa Porus og den macedonske Statholders Fraværelse tilbød ham til at føje disse Lande til sit Rige, saa kan Nandas Død være indtruffet nogle Aar før 317. Og Justins Yttring, at Chandragupta havde vundet sit Rige og besad Indien paa den Tid, da Seleucus lagde Grunden til sin tilkommende Storhed, indeholder vel ikke saa meget en Hentydning til 312 og de fire foregaaende Aar, da Seleucus som Flygtning opholdt sig i Ægypten, som snarere til de tidligere 321—316, da han som Babylons Satrap vandt saaledes Folkets Kjærlighed og Hengivenhed, at han, endog efter fire Aars Fraværelse, med en lille Skare kunde frarive Antigonus dette Land og der i kort Tid samle en tilstrækkelig Styrke til at hævde dets Besiddelse og til at overvælde de østlige Nabosatramer. Den Tid da Chandragupta i Magadha vandt Kongenavnet kan med ligesaa stor Sandsynlighed antages at være ved 320 og endog noget før dette Aar; og dette vilde derhos bedre passe til Udstrækningen af det Tidsløb, som de indiske Kilder sætte imellem Chandraguptas Regjeringstiltrædelse og hans Sønesøns Salving.

Seleucus Nicator kjæmpede paa sit østlige Hærtog ogsaa med Chandragupta; men vi vide ikke med hvilket Held, og det fremgaaer heller ikke klart af Fredsbetingelserne. Seleucus afstod saavel alt hinsides Indus som de paa den vestlige Bred liggende indiske Landskaber; men dette var maaskee dog ikke andet end en formel Opgivelse af hvad der alt tidligere var tabt. Han fik derimod 500 Elefanter; men hvor betydeligt dette Antal end var for Seleucus, saa var det dog kun en ringe Del af

Chandraguptas Styrke, da han besad 9000*). Heller ikke Kampens Tid kjendes; den maa være foregaaet efter 312 og sandsynligvis efter 310, eftersom Seleucus endnu i dette Aar, som i det foregaaende synes at have kæmpet med Antigonus i og ved Babylonien*). Paa den anden Side maa Toget være foretaget før 302, thi ved dette Aars Slutning tog Seleucus sit Vinterophold i Kappadocien tilligemed sine indiske Elefanter, der i det følgende Aar væsentlig bidrog til Sejren ved Ipsos. Seleucus ægtede Chandraguptas Datter og sendte til ham som Gesandt Megasthenes, der havde opholdt sig i Indiens Grændseland Arachosien hos dets Satrap Sibyrtius. Megasthenes kom til Pátaliputra og synes endog flere Gange at have besøgt Indiens Konge; men ogsaa her er Tiden uvis, da der kun er Brudstykker tilbage af det Værk, som han forfattede over Indien. Chandragupta regjerede 24 Aar, efter saavel brahmanske som buddhistiske heri aldeles overensstemmende Kilder.***) Han efterfulgtes af sin Søn Bindusára, hvis Regjeringstid ogsaa nogenlunde overensstemmende angives i buddhistiske Kilder til 28 Aar og i brahmanske til 25. Han vedligeholdt den venskabelige Forbindelse med Seleuciderne; men han nævnes ikke af Klassikerne med sit indiske Navn; han kaldes Amitrochades i Palibothra, hvad der dog, som forlængst er paavist, ikke er andet end et Hædersnavn, amitraghâta, Fjændedræberen.

Bindusáras Søn Açoka bekjendte sig efter nogen Tids Forløb aabent til Buddhismen, fremmede med Iver dens Udbredelse og tillod nogle af sine nærmeste at indtræde i den gejstlige

*) Efter et Vidnesbyrd af Plinius (Hist. nat. 6, 68).

**) Jfr. Droysen Gesch. d. Hell. I. 399.

***) Vel angives det til 34 Aar i Mahávansa (saavel Udg., som vort Haandskrift og hos Upham I. 45); men det kan kun beroe paa en, om end gammel Skrivfejl, da den Sum som ligeledes angives der for det hele Tidsrum 218 Aar forudsætter en Tid af 24 Aar, saaledes som det findes i Buddhaghosas Fortolkning af Vinaya (Turnour. Indl. 52) og i Dipavansa (Turnour, Analysis of the Dipav. S. 12). — De brahmanske Angivelser i Vishnu-Purána S. 469.

Stand. Han omtales ikke af klassiske Skribenter; derimod nævner han selv sine vestlige Samtidige. Han har nemlig efterladt sig Indskrifter, dels paa oprejste Søjler, hvoraf man har fundet nogle paa forskellige Steder i Midtindien, dels indhuggede paa Klipper eller Klippeblokke, hvilke ved deres Forekomst angive Udstrækningen af hans Rige; da vi kjende tre Klippeindskrifter, hvoraf den ene findes ved Landsbyen Dhauri i Orissa ved den bengalske Bugt, den anden ved Girnar (Girinagara) paa Halvøen Gujerat og den tredie i det nordligste af Indien, paa den vestlige Indusbred i Nærheden af det nuv. Peshaver ved Kapur di giri. I sine Indskrifter nævner han sig stedse med sit buddhistiske Hædersnavn Priyadarçin, der ogsaa tillægges ham i singalesiske Kilder.*) Indskrifterne indeholde hans Bekjendtgjørelser om Foranstaltninger, han har truffet til Gavn for Menneskene, saavel som Opfordringer og Opmuntringer til from og dydig Vandel. De tre Klippeindskrifter fremvise i det hele den samme Række af Bekjendtgjørelser i samme Orden, og saa enslydende, som de forskellige skjønnt nærbeslægtede Sprogarters indbyrdes Afvigelse har tilladt. I den anden af disse Bekjendtgjørelser omtaler Priyadarçin, at der paa hans Foranstaltning er indrettet to Arter af Helbredelsesanstalter, den ene for Mennesker og den anden for Dyr, at Urter ere plantede, hvor de ej fandtes før, og at ligeledes langs med Vejene Brønde ere gravede og Træer plantede til Nydelse for Mennesker og Dyr; dette er skeet overalt i hans Rige, som ogsaa hos Naboerne (pratyanta); der nævnes da først de sydlige: Chodá, Pidá, Satiyaputa og Ketalaputá lige indtil Tambapanni (Ceylon), derefter de vestlige: Antiochus, Græker-Kongen og de Konger, der ere i Nærheden af Antiochus**).

*) Men som det synes i en noget forvansket Form; Piyadassana (priyadarçana) i Dípavansa (Turn. Analysis S. 12).

**) sarvatra vijitamhi devánam piyasa piyadasino rañño, evam api pracantesu, yathá: Chodá, Pidá, Satiyaputo, Ketalaputá á Tambapanni, Antiyako Yona rájá, ye cápi tasa Antiyakasa samípam rájáno. Jfr. Lassen Ind. Alterth. II. S. 240, Not. 1-3.

De vestlige Fyrster nævnes ved Navn i den trettende Bekjendtgjørelse, der uheldigvis ikke er bleven indhugget i den østlige Indskrift ved Dhauli; ved Girnar er der sprængt et stort Stykke af Stenen, hvorved over Halvdelen af hver Linie i denne Bekjendtgjørelse er tilintetgjort; endelig er ved Kapur di giri dette Stykke indhugget paa Bagsiden af Klippeblokken, hvor Ch. Masson (hvem vort Bekjendskab med denne Indskrift skyldes) ikke kunde, saaledes som han havde gjort ved Forsiden, tage et Aftryk, men maatte indskrænke sig til en Afskrift. Ved Girnar er der blot tilbage: Grækerkongen og foruden denne fire Konger, Turamáya og Antikona og Maga, hvormed Linien ender.*) Indskriften ved Kapur di giri har: Antiyoka Grækerkongen og foruden denne Antiyoka fire Konger, nemlig Turamara, Antikona, Maka, Aliksandri.***) Man har forlængst gjenfundet de fire første Navne i Seleuciden Antiochus Theos 262—247, Ptolemæus Philadelphus 285—246, Antigonus Gonnatus i Macedonien 278—239 og Magas, Statholder og siden Konge i Cyrene 308—258. Ved det sidste Navn, der nu kun findes i Kapur di giri Indskriften, har Lassen tænkt paa Alexander den store***); men hvor mangelfuldt og derved uforstaaeligt dette Edikt end er, vise dog de tydelige Ord *param ca tena catpáro*, eller ved Kapur di giri *caturo* med Tilføjelse af Taltegn 4, at der tales om fire Konger ved Siden af Antiochus, og til hvert af de fire følgende Navne, er der ogsaa i den sidstnævnte Indskrift føjet et nama (ved Navn), af hvis to Tegn det sidste *ma* er et af de kjendeligste i den hele Bogstavsrække, saa at de nævnes alle fire paa samme Maade og maae have tilhørt samtidige Fyrster. Jeg troer ogsaa at gjenfinde det sidste Navn i Alexander, Søn af

*) Hvad der er tilovers (o: den sidste Del) af Lin. 8 er: Yonarájá, *param ca tena catpáro rájáno*, Turamáyo ca Ant-kona ca Magá ca.

**) . . . Antiyoko nama yona-*raja param ca tena Antiyokena caturo 4 rajano Turamara nama Antikona nama Mako nama Aliksandri nama . . . Turamara* er vist nok en Fejltagelse af Indhuggeren.

***) Indische Alterh. II. S. 241 og XL.

den berømte Pyrrhus, Konge i Epirus. Om end Epirus kunde synes at ligge noget langt borte fra den indiske Konge til at bemærkes af ham, saa maa det dog ikke oversees, at Forbindelsen imellem de i de fremmede Lande nu vidt spredte Hellenere ikke var ubetydelig; selv i Indien havde Alexander efterladt sig helleniske Kolonier, der næppe endnu vare forsvundne paa Açokas Tid, da han sendte en Græker med et indisk-buddhistisk Navn, en Yavana Dharmaraxita som Missionær til Vestlandene.*) Det kan derfor ikke være forunderligt, om Rygtet havde naaet til Açoka om den fremragende Rolle, som Epirus kort forinden havde spillet baade under Pyrrhus († 272), der ogsaa var besvogret med Ptolemæerne, og endnu under hans Søn Alexander, der i Begyndelsen af sin Regjering havde erobret selve Macedonien. Herfra blev han fordrevet 266 saa vel som fra en Del af Epirus, hvilken han dog senere gjenvandt, hvorefter han levede saa stille, at hans Dødsaar er ubekjendt; det synes at være faldet ved 258, maaskee endog før.***) I hvad Forbindelse de have staaet til Açoka, kan hverken sees af Indskriften ved Girnar, der er mangelfuld, eller af den ved Kapur di giri, da den arianske Skrift, der er anvendt her, hører til de allersletteste Skriftarter, som det altid er vanskeligt at læse, selv naar den er tydelig og omhyggelig indhugget; og Vanskeligheden stiger, jo mindre dette er Tilfældet, og kommer hertil endnu mangelfulde Afskrifter, er det som oftest en Umulighed at bringe noget ud deraf, som ikke i det mindste tildels er kjendt i Forvejen. Af de enkelte læselige Ord synes det imidlertid at fremgaae, at det er angaaende den buddhistiske Lære, at Açoka har henvendt sig til dem, eller troet i dem at have ligesindede Venner; saaledes at Forbindelsen blev knyttet, eller at Omtalen af den har Hensyn til Tiden, efter at han havde bekjendt sig til denne Tro. Aaret 258 maa herefter have ligget indenfor Açokas

*) Mahāvansa 12, 35.

**) Droysen Gesch. der Hellenen II. S. 295.

Regjering. Men hvor langt efter dens Begyndelse kan ikke afgjøres med Sikkerhed. Den hele Række af Bekjendtgjørelser er vel indhugget paa engang paa de forskjellige Steder efter en fælles Ordre, der har samlet og ordnet dem; men de selv ere fra forskjellig Tid eller omtale Foranstaltninger, der ere truffene til forskjellige Tider; saaledes nævnes i den tredie og fjerde Bekjendtgjørelse hans tolvte Salvingsaar, og i den femte det trettende*); hvorhos der i den ottende siges, at han i sit tiende**) Salvingsaar kom til fuldstændig Erkjendelse af Sandheden. Ifølge de singalesiske Fortællinger havde han, efter alt i sit fjerde Salvingsaar at have begyndt at vise sig velvillig mod Buddhisterne, i det sjette tilladt sine Børn at indtræde i deres gejstlige Stand, og de samme Kilder berette, at hans Salving, hvorfra altid hans Regjeringsaar ere talte saavel hos Singaleserne, som i hans egne Indskrifter, først fandt Sted fire Aar efter Faderens Død. Gaae vi ud fra disse Angivelser, har hans Salving fundet Sted maaskee nok tidligere, men ikke senere end enten 264 eller 268 f. Chr., det sjette eller tiende Aar før 258. Det første af disse Aar passer bedst til de singalesiske Kilder, der angive et Tidsrum af 56 Aar imellem Chandraguptas Tronbestigelse og Açokas Salving (320—264). Men hverken er Aaret 320 for Chandraguptas Regjeringstilrædelse saa sikkert, at det kan danne Udgangspunktet for en aldeles nøjagtig Beregning; ej heller tør den singalesiske Angivelse af Udstrækningen af Tidsrummet mellem Chandraguptas Død og Açokas Salving tillægges en større Gyldighed, end den omtrentlige Overensstemmelse med

*) I III. Lin. 1: dvádasa-vásábhisitena mayá idam añāpitam, i mit tolvte Salvingsaar er dette befalet af mig, I IV. Lin. 12: dvádasa-vásábhisitena devánam priyena Priyadasinā raññā idam lekhāpitam, Kong P. har ladet dette indriste; hans Befaling kan først være blevet udført i det følgende Aar, med mindre denne Bekjendtgjørelse oprindeligt har været anbragt andetsteds f. Ex. paa en eller anden Søjle. I V. Lin. 4: mayá trodasa-vásábhisitena dhamma-mahámátá katá, i mit trettende Salvingsaar indsattes af mig gejstlige Tilsynsmænd.

**) Rájá dasa-vasábhisito santo ayáya sambodhim.

brahmanske Kilder medfører.*) Singaleserne have derhos mere fæstet Blikket paa Açokas Børn, Øens Apostle, end paa ham selv; de have heller ikke bevaret det af ham selv angivne tiende Aar for hans Omvendelse, eller i al Fald have de henført det til et urigtigt Sted. Det forekommer mig derfor sandsynligere, at ogsaa den trettende Bekjendtgjørelse har Hensyn til Tiden efter hans fuldstændige Omvendelse, og at saaledes hans Salving maa antages at have fundet Sted ved eller noget før Aar 268, uagtet det ikke ganske stemmer med de singalesiske Angivelser.

Det er ovenfor bemærket, at Açoka som samtidig med Devānam-priya-Tissa ved en fejlagtig Beregning i den singalesiske Historie er skudt for langt tilbage i Tiden, saaledes at hans Salving sættes til 325. Før denne angives en Tid af 218 Aar indtil Buddhas Død; og dette Tidsrum af 218 Aar angives udtrykkelig i Mahāvansa (5, 21) og er det almindeligt antagne i den sydlige Kirke.**) Derefter vilde Buddhas Død være indtruffet 543 f. Chr., og dette er Udgangspunktet for den singalesiske Tidsregning. Gaae vi derimod, hvad der er det naturligste, ud fra Açokas virkelige Tidsalder (268) eller fra Chandraguptas (320), komme vi, byggende paa de singalesiske Angivelser, til et sildigere Tidspunkt for Buddhas Dødsaar, nemlig 486 eller 482. Vi kunne imidlertid ikke blive staaende herved. Angivelsen af dette Tidsrums Udstrækning grunder sig nemlig paa de Fortællinger af Magadhas Historie, man havde paa Ceylon; og om disse end sikkerlig ere bragte did af Øens Apostel Mahendra,

*) Begge stemme, som før bemærket, overens i at tillægge Chandragupta 24 Aar; derefter lade Singaleserne Sønnen Bindusára regjere 28 Aar og Sønnesønnen Açoka 4 Aar før og 37 Aar efter hans Salving; de brahmanske Kilder give derimod Bindusára kun 25 Aar, og Açoka kun 36; der er saaledes i Tidsrummet fra Chandraguptas Død og indtil det Tidspunkt, hvorfra Açokas Regjeringsaar tælles, en Forskiel af 7 Aar. Om Açokas Regjeringstid jfr. Mahāvansa, 20, 1—6; samt Turnours Indledning S. 47. Vishnu-Purána S. 469.

**) Det er derfra gaaet over til Bagindien, og angives ogsaa i den barmanske Indskrift ved Buddhagāya; Asiatic Researches XX, S. 160 flg.

saa bleve de længe bevarede ene ved mundtlig Overlevering, og først, efter Singalesernes egne Beretninger, nedskrevne under Kong Vartagámani omtrent 200 Aar efter Mahendras Ankomst, i hvilken Tid de følgelig have været udsatte for al den Usikkerhed og Foranderlighed, som den mundtlige Overlevering, og det af inspirerede Præster, fører med sig. Der kan derfor ikke tillægges disse Fortællinger i sig selv nogen ubetinget Gyldighed; de kunne kun have den Vægt, som deres egen indre Sandsynlighed frembyder, saa meget mere, som de ikke støttes ved andre uafhængige Kilder, men tværtimod ere i Uoverensstemmelse med saadanne, og endog i et meget vigtigt Punkt stride imod hvad der berettes fra den nordlige buddhistiske Kirke.

Buddha var samtidig med Magadhas Konge, Bimbisára. Ifølge de singalesiske Kilder blev denne efter en Regjering af 52 Aar myrdet af sin Søn Ajátacatru, i hvis ottende Aar Buddha døde; han regjerede derefter 24 Aar og blev da myrdet af sin Søn Udáyibhadra, der efter 16 Aars Forløb ligeledes myrdedes af Sønnen Anuruddhaka, der atter blev dræbt af sin Søn Munda; hvor lang Tid hver af de to sidste regjerede, siges ikke; der angives kun, at de tilsammen herskede 8 Aar. Munda havde samme Skjæbne, han blev myrdet af sin Søn Nágadásaka, der saa regjerede 24 Aar. Denne Slægt af fem Fademordere herskede følgelig efter Buddhas Død i 72 Aar, der ere saaledes fordelte, at den første og den sidste regjerede 24 Aar hver, og de tre mellemste ligesaa mange tilsammen. Derefter fulgte en ny Slægt; Folket i Landet blev forbittret paa hin fademorderske Slægt, afsatte Nágadásaka og hævdede op paa Tronen hans Minister Susunága. Han herskede 18 Aar og fulgtes af sin Søn Kálácoka, med hvis tiende Aar der var forløbet 100 Aar efter Buddhas Død (Maháv. 4, 9); derefter regjerede han endnu 18 Aar, og fulgtes af sine ti Sønner med tilsammen 22 Aar. Disse fulgtes igjen af en fremmed Slægt af ni Nanda, hvori vi have at søge Alexander den stores samtidige Xandrames. Denne Slægt tillægges ligesom det foregaaende Led 22 Aar, og paa

denne Maade udkommer da 162 Aar fra Buddhas Død og indtil Chandraguptas Regjeringstiltrædelse (omtr. 320 f. Chr.). Susunága og hans Æt omtales ogsaa i brahmanske Kilder; han kaldes der Çiçunága og begynder vel ogsaa der en ny Slægt, men han stilles med tre Ætlinger foran Bimbisára, der gjøres til en Sønesøn af hans Søn Kákavarna, den kragefarvede, et Navn der maaskee gjenfindes i det singalesiske Káláčoka (den sorte Açoka eller Døds-Açoka). Der siges ikke, i hvad Forhold Çiçunága stod til det foregaaende Kongehus, men dettes Stifter var Çunika eller Çunaka, den foregaaende Konges Minister og Bane-
mand. Bimbisára følges ogsaa i brahmanske Kilder af Ajátacatu, og derefter er der ligeledes fire Led, men Navnene ere forskellige, Dhārbaka, Udayāçva, Nandivardhana og Mahānanda, hvoraf den sidste med en Çúdrapige er Fader til Nanda. Saa løs er Grunden; ved at følge den brahmanske Fremstilling, vilde Tidsrummet fra Buddhas Død til Chandragupta efter singalesiske Angivelser formindskes med 68 Aar. For den sing. Fremstillings større Troværdighed synes imidlertid at tale den Omstændighed, at der til Susunágas Søn Káláčoka er knyttet en for den buddhistiske Kirke vigtig Begivenhed, der skal have fundet Sted 100 Aar efter Buddhas Død, nemlig det store Kirkemøde i Vaiçáli. Begge Buddhismens Grene ere enige i, at der kort efter Buddhas Død afholdtes et Møde af hans nærmeste og vigtigste Disciple i Rájagrha, forat træffe de Foranstaltninger, som Lærerens Bortgang gjorde nødvendige. Singaleserne alene fortælle nu, at 100 Aar derefter i Káláčokas tiende Aar blev en Præst Yasa opmærksom paa de kjætterske Meninger, som Klostermenigheden i Vaiçáli nærede. Da han søgte at fjærne dem, blev han fordrevet fra Klostret og Byen; men han fandt Medhold hos andre Præster, navnlig hos den for sin Kundskab og Fromhed højt ansete Revata, der ligeledes fordømte disse Meninger. Klostermenigheden søgte og fandt Káláčokas Beskyttelse; men skræmmet af en Drøm, indsaæ Kongen ved sin buddhistiske Søsters Vejledning sin Uret, unddrog den sin Gunst og ud-

sonede sig med de rettroende Præster, til hvilke han nu ganske sluttede sig. Den nys nævnte Revata valgte nu Yasa og sex andre Præster, der i Forening udtalte Fordømmelsesdommen over de kjæterske Anskuelser. Derefter skal Revata have udvalgt af de forsamlede (1,200,000) Gejstlige 700 helige Præster, hvormed han holdt et Kirkemøde, der varede i otte Maaneder, for at sikre Troens Bevaring for lang Tid. Paa dette Møde, fortsatte Singaleserne, blev der forudseet, at der 118 Aar derefter vilde indtræffe en ny Ulykke for Troen (Mah. 5, 102). Denne Angivelse staaer aldeles ene, uden Forbindelse med de meddelte Tildragelser, saa at det synes at være en gammel Tradition, der er bevaret, uagtet den ikke ganske passede til det øvrige; thi efter den maatte den kirkelige Ulykke være indtruffet i det samme Aar, hvori Açoka blev salvet; men paa den Tid omtales ingen saadan. Ulykken indtraf først ved hans tiende Aar, og ifølge den blev der i hans 17de Aar holdt et nyt Kirkemøde i hans Hovedstad Pátaliputra af 1000 hellige Præster under Moggaliputtatissas Forsæde. De nordlige Buddhister kjende vel Kjætteriet i Vaiçáli, men derimod kjende de kun en Açoka, Bindusáras Søn, og kun et under denne Açoka, 110 Aar efter Buddhas Død afholdt Kirkemøde, som siges at være holdt af 700 Præster efter Kjætteriet i Vaiçáli,*) og som derfor mest ligner Káláčokas Møde. Man har været mest tilbøjelig til at antage, at de nordlige Buddhister have sammenblandet de sydliges to Açokaer til en; men da det, vi desangaaende vide, paa begge Steder har gjennemgaaet en lang Tids mundtlige Overlevering, er det ligesaa sandsynligt, at Singaleserne omvendt have dannet to Açokaer af den ene. De nordliges Açoka skildres som et vildt, blodtørstigt Uhyre, før han ved et Vidunder omvendtes. Hos de sydlige siges om Káláčoka kun, at han oprindelig bekjendte sig til den brahmanske Lære, beskyttede kjæterske Buddhister og derefter antog den sande Tro; men hans Navn betyder den sorte eller Døds-Açoka. Den

*) Asiatic Res. XX. S. 92.

anden, der ogsaa først hyldede den brahmanske Tro, vandt Tro-
 nen ved at dræbe sine 99 Brødre,*) han kaldtes derfor først
 Chandâçoka**), den voldsomme, vilde Açoka; senere fik han
 Navn af Dharmâçoka, Pligtens, Dydens Açoka. Kâlâçoka blev
 omvendt efter 10 Aars Regjering; samme Tid angiver den an-
 den Açoka selv for sin Omvendelse i sine Klippeindskrifter,
 hvorimod Singaleserne ikke omtale dette Tidspunkt i hans Liv.
 Ved det samme Aar indtraf en kirkelig Forstyrrelse i Kâlâçokas
 Regjering, som ogsaa, uagtet Aaret ikke bestemt nævnes, i
 Dharmâçokas. Efterat nemlig Mahávansa har omtalt Mahendras
 Indvielse i hans sjette Aar og to hellige Præsters Død i hans
 ottende, siges der, at fra den Tid af vandt Præsteskabet store
 Fordele og Velvillie hos Folket, og for at nyde Gavn deraf an-
 tog de brahmanske Tirthyaer de buddhistiske Gejstliges Dragt,
 og bragte en saadan Forstyrrelse ind i disses Levevis, at de
 rettroende Præster ikke vilde iagttage deres vanlige og nødven-
 dige Skikke, fordi de ikke tilbørligen kunde iagttages. Denne
 Tilstand varede i 7 Aar, og efterat et Forsøg, som en af Açokas
 Ministre gjorde paa ved Vold at bringe Enighed tilveje, mis-
 lykkedes, vandt Kongen en anseet Præst Moggali-putta-Tissa,
 under hvis Forsæde Kirkemødet i Pátaliputra blev holdt i Açokas
 syttende Aar. See vi hen til de nordliges Angivelse af 110 Aar
 og Singalesernes 118 Aar, paatrænger sig den Formodning, at
 disse to Angivelser oprindelig sigtede til den samme Tid, saa-
 ledes at den kirkelige Forstyrrelse, Singaleserne omtale ved
 Dharmâçokas tiende Aar, er den samme Begivenhed, som det
 af begge Buddhismens Grene omtalte Kjættereri i Vaiçáli, der
 efter de nordliges Angivelse indtraf 110 Aar efter Buddha, og
 som efter Singalesernes Angivelse ved Kâlâçokas tiende Aar blev

*) Han omtaler imidlertid selv baade Søstre og Brødre i den femte Be-
 kjendtgjørelse ved Dhauli og Kapur di giri; ved Girnár er ogsaa her det
 tilsvarende Stykke sprængt af Klippeblokken.

**) Saaledes vort Haandskrift af Mahávansa 5, 91 i Stedet for Udgavens
 Esásoko-ti.

fordømt af et lille Udvalg af 8 Præster, der ganske svarede til en brahmansk Parishad; medens det andet Tal 118 Aar da ikke vilde betegne Tiden imellem dette Kjættereri og Kirkemødet i Pátaliputra, men den hele Tid fra Buddhas Død indtil dettes Afholdelse, der efter Singalesernes Angivelse fandt Sted 7—8 Aar efter den kirkelige Forstyrrelse. Fejlen vil da være opstaaet paa Ceylon, da man der søgte at bringe de overleverede Fortællinger ind under et chronologisk System, derved at man sammenlagde begge Angivelser, uden at see, at de gik jævnsides med hinanden, hvorved man af sig selv kom til at antage to Kjætterier og to Kirkemøder, der vare knyttede til Açoka, og derved ogsaa to Açokaer, den ene omtr. 100 Aar efter Buddha og den anden 118 Aar senere. Det er derhos ikke usandsynligt, at man i de til Ceylon bragte Fortællinger om Magadhas to Konger, Çiçunága og hans Søn Kákavarna har troet at finde tilstrækkelig Hjemmel til at kunne identificere med den sidstnævnte den første af de to Açokaer, man var nødt til at antage. Ifølge denne Betragtning maa Buddhas Død antages at være indtruffet omtr. 118 Aar før Kirkemødet i Pátaliputra, eller 110 før Açokas tiende Aar, altsaa omtrent 368—370 f. Chr., omtrent 40 Aar før Alexander den stores samtidige i Pátaliputra. Det maa imidlertid ikke oversees, at meget heraf beroer paa Formodning. Hvad der synes mig med størst Sikkerhed at kunne antages, er at Tidsrummet mellem Buddhas Død og Dharmáčoka langt fra er saa stort, som Singaleserne angive; at Buddha var samtidig med de to Konger Bimbisára og Ajátatru; at der efter et Mellemlum herskede Alexander den stores samtidige; men hvor langt dette Mellemlum har været, lader sig ikke afgjøre. Der maa være indtruffet en betydelig Forstyrrelse i de borgerlige Forhold, siden Folk af saa lav Byrd, som Nanda (Xandrames) og Chandragupta have kunnet hæve sig op og hævde sin Stilling over de højere Kaster. En Udviklings Hurtighed kan være højst forskjellig; en enkelt Menneskealder kan være tilstrækkelig til at fremkalde en fuldstændig Omvæltning, navnlig da, som

her var Tilfældet, en ny Religion fremkom, som ved at aabne den geistlige Stand for alle og derved at skabe en af Fødsel uafhængig Lighed, saavel maatte svække og nedbryde de Skranke, som Kastefordomme lagde i Vejen for den fri Bevægelse, som ogsaa fremskynde denne.

I Mødet var fremlagt:

Fra Deutsche Naturforscher Versammlung.

Amtlicher Bericht über die 34ste Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Carlsruhe im September 1858. Carlsruhe 1859.

Fra Académie Royale des Sciences i Amsterdam.

Verlagen en Mededeelingen, Afdeling Letterkunde, Deel IV Stuk 1, 2 & 3. Amsterdam 1858—59.

Verlagen en Mededeelingen, Afdeling Naturkunde, Deel VIII Stuk 1, 2 & 3. Deel IX Stuk 1, 2 & 3. Amsterdam 1858—59.

Verhandelingen, Letterkunde, Deel 1. Amsterdam 1858.

— Naturkunde — VII. — 1859

Jaarboek 1858. Amsterdam.

Hippocratis et aliorum medicorum veterum reliquiae ed. Ermerins. Vol. I. 1859.

Fra Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Institut.

Meteorologische Waarnemingen 1858. Utrecht 1859.

Fra Dr. M. de Vries.

Bende Bendtsen. Die Nordfriesische Sprache nach der Moringer Mundart, zur Vergleichung mit den verwandten Sprachen und Mundarten. Leiden 1860.

Fra Physicalisch-medicinische Gesellschaft i Würzburg.

Verhandlungen, Band X. Heft 2 und 3. 1860.

Würzburger Naturwissenschaftliche Zeitschrift, Band I. Heft 1. 1860.

Würzburger Medicinische Zeitschrift, Bd. I. Heft 1. 1860.

Fra Universitetet i Christiania.

Sars og Kjerulf. Iagttagelser over den postpliocene eller glacial Formation i en Deel af det sydlige Norge.

P. A. Munch. Chronica regum Manniæ et Insularum.